

Grund- og nærhedsnotat

Grund- og nærhedsnotat om Europa-Parlamentets og Rådets forslag til forordning om oprettelse af EU-programmet for sikker konnektivitet for perioden 2023-2027

KOM (2022) 57 final

Nyt forslag

1. Resumé

Kommissionen har den 15. februar 2022 fremsat forslag om en forordning om oprettelse af EU-programmet for sikker konnektivitet for perioden 2023-2027.

Forslaget har til formål at oprette et sikkert satellitkommunikationssystem i EU, som skal sikre global levering af sikre, fleksible og modstandsdygtige satellitkommunikationstjenester til myndigheder, virksomheder og borgere i Unionen. Initiativet skal også udvikle højhastighedsbredbånd i hele Europa, fjerne døde zoner og sikre sammenhængskraft på tværs af medlemsstaternes territorier, hvilket også skal omfatte geografiske områder af strategisk interesse, heriblandt Afrika og Arktis.

Forslaget foreslås finansieret under EU's flerårige finansielle ramme for perioden 2021-2027 (MFF) gennem Horisont Europa, Unionens rumprogram, instrumentet for naboskab, udviklingssamarbejde og internationalt samarbejde, den Europæiske Forsvarsfond (EUF), Digitalt Europa, Connecting Europe-faciliteten samt fra den uudnyttede margin under område 1 og område 5 i MFF.

Regeringen er overordnet positiv over for forslaget. Regeringen støtter et fokus på et initiativ med klare sikkerhedsperspektiver, som sigter på at beskytte offentlige myndigheder og borgere mod cyber- og hybridtrusler ved at skabe sikre og pålidelige forbindelser i EU, og særligt initiativets sigte mod det arktiske område, som har stor strategisk betydning for Danmark.

2. Baggrund

Kommissionen har ved KOM (2022) 57 af 15. februar 2022 fremsendt forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om oprettelse af EU-programmet for sikker konnektivitet for perioden 2023-2027. Forslaget er oversendt til Rådet den 4. marts 2022 i dansk sprogversion. Forslaget er fremsendt med hjemmel i traktatens (TEUF) artikel 189, stk. 2 og skal behandles efter proceduren for den almindelige lovgivningsprocedure i TEUF artikel 294.

Med afsæt i Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse af 28. april 2021 om oprettelse af Unionens rumprogram og Den Europæiske Unions Agentur for Rumprogrammet og om ophævelse af forordning (EU) nr. 912/2010, (EU) nr. 1285/2013 og (EU) nr. 377/2014 og afgørelse 541/2014/EU, som udgjorde det første skridt

21. marts 2020

**Uddannelses- og
Forskningsministeriet**
Internationale forhold

Børsgade 4
Postboks 2135
1015 København K
Tel. 3392 9700

www.ufm.dk

CVR-nr. 1680 5408

Sagsbehandler
Anders Mihle
Tel. 72 31 80 46
anmi@ufm.dk

hen imod et mål om modstandsdygtighed gennem etableringen af en særlig GOV-SATCOM-komponent¹ i Unionens rumprogram, videreudvikler initiativet udnyttelsen af den eksisterende satellitkommunikationskapacitet for statslige brugere gennem en sammenlægning og fælles udnyttelse af de tilgængelige nationale og private ressourcer til satellitkommunikation i EU.

3. Formål og indhold

Forslaget har til formål at oprette et sikkert EU-satellitkommunikationssystem, som sikrer global levering af sikre, fleksible og modstandsdygtige satellitkommunikationstjenester til myndighederne i Unionen og medlemsstaterne. Yderligere skal forslaget optimere udnyttelsen af den eksisterende satellitkommunikationskapacitet for statslige brugere gennem en sammenlægning og fælles udnyttelse af de tilgængelige nationale og private ressourcer til satellitkommunikation i EU.

Satellitkommunikation kan skabe forudsætninger for uafbrudt digital kommunikation i zoner, hvor jordbaserede net er enten ikkeeksisterende (f.eks. i havområder, i luftrummet under flyvninger eller i fjerntliggende egne/øer uden mobil- eller bredbåndsdækning) eller er blevet ødelagt (f.eks. under oversvømmelser eller skovbrande), eller hvor de lokale netværk kan være sikkerhedsmæssigt kompromitteret (i krisesituationer eller under følsomme statslige operationer).

Forslaget har yderligere det sigte at give den private sektor mulighed for at levere kommercielle tjenesteydelser. Sådanne kommercielle tjenester vil navnlig muliggøre højhastighedsbredbånd og uafbrudt konnektivitet i hele Europa, eliminere zoner uden dækning og øge kontinuitetsgraden på tværs af medlemsstaternes områder, herunder landdistrikter, perifere, fjerntliggende og isolerede områder og øer, og udbrede konnektiviteten over geografiske områder af strategisk interesse uden for Unionen.

Forslaget består af 11 kapitler, som er struktureret som følgende:

Kapitel I fastlægger de generelle bestemmelser om forslagets genstand, som er at oprette Unionens sikre kommunikationssystem for konnektivitet i perioden for Unionens flerårige finansielle ramme for 2021-2027. Der fastsættes også programmets mål samt dets anvendelsesområde og programmets infrastruktur.

I kapitel II fastlægges og defineres de tjenester, der skal leveres af programmet.

I kapitel III fastsættes programmets finansieringsramme, herunder bidraget fra EU-budgettet.

EU-budgettet vil støtte programmet med 2,4 mia. EUR i løbende priser.

Finansieringen tilvejebringes gennem en omprioritering på 260 mio. EUR fra Unionens rumprogram, 150 mio. EUR fra "stødpuden til nye udfordringer og prioriteter"

¹ Den Europæiske Unions statslige satellitkommunikations-program (GOVSATCOM) har til formål at levere sikre og omkostningseffektive kommunikationskapaciteter til sikkerheds- og sikkerhedskritiske missioner og operationer, der forvaltes af Den Europæiske Union og dens medlemsstater, herunder nationale sikkerhedsaktører og EU-agenturer og -institutioner.

under instrumentet for naboskab, udviklingssamarbejde og internationalt samarbejde (NDICI), 400 mio. EUR fra Den Europæiske Forsvarsfond (EUF), 440 mio. EUR under programmet for et digitalt Europa (DEP) og 200 mio. EUR under den digitale del af Connecting Europe-faciliteten (CEF) samt anvende 50 mio. EUR fra den uudnyttede margen under udgiftsområde 1 og 100 mio. EUR fra den uudnyttede margen under udgiftsområde 5 i MFF.

Yderligere øremærkes der midler til programmet fra Horisont Europa (430 mio. EUR), fra Unionens rumprogram (220 mio. EUR) og fra instrumentet for naboskab, udviklingssamarbejde og internationalt samarbejde (150 mio. EUR).

I kapitel IV fastsættes reglerne for gennemførelsen af programmet, som gennemføres ved hjælp af kontrakter, som Kommissionen indgår med en kontrahent samt reglerne for ejerskab over og anvendelse af de aktiver, der indgår i denne infrastruktur.

Uddannelses- og
Forskningsministeriet

Kapitel V omfatter forvaltningen af programmet og beskriver rollen for Kommissionen, Den Europæiske Unions Agentur for Rumprogrammet, medlemsstaterne og Den Europæiske Rumorganisation.

Kapitel VI omhandler sikkerhed, hvilket er særlig vigtigt i lyset af programmets strategiske karakter og sammenhængen mellem rum- og sikkerhedsområdet. En høj grad af sikkerhed skal sikres og opretholdes ved at indføre effektive forvaltningsordninger. I lighed med alle andre programmer med en strategisk dimension skal rumprogrammet endvidere gennemgå en uafhængig sikkerhedsgodkendelse i henhold til passende standarder i denne henseende.

I kapitel VII fastsættes kriterierne for tredjelandes og internationale organisationers deltagelse i programmet og deres adgang til programmets statslige tjenester.

Kapitel VIII og IX indeholder bestemmelser om henholdsvis programmering og evaluering af programmet og om delegering og gennemførelsesforanstaltninger.

Forslaget lægger op til, at initiativet videreføres efter 2027, men det vil i lighed med andre programmer under MFF'en skulle forhandles igen.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet har endnu ikke udtalt sig om forslaget.

5. Nærhedsprincippet

Europa-Kommissionen anfører, at den globale skala og karakter af konnektiviteten kalder på en EU-løsning, da ingen enkelte medlemsstater har kapaciteten til at opfylde alle de skiftende brugerbehov og afholde de forbundne omkostninger. Programmet vil kunne supplere de eksisterende EU GOVSATCOM-ordninger om sammenlægning og fælles udnyttelse af den eksisterende statslige satellitkommunikationskapacitet.

Europa-Kommissionen anfører også, at en EU-løsning vil skabe merværdi, idet det vil føre til en bedre udnyttelse af eksisterende aktiver, større sikkerhed og modstandsdygtighed, navnlig gennem kvantekryptografi, bredere dækning samt

levering af et større udbud af tjenester. Det vil også gavne andre af EU's og medlemsstaternes tematiske politikker.

Regeringen er enig i denne vurdering, hvorefter nærhedsprincippet vurderes at være overholdt.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Forslaget har ikke i sig selv lovgivningsmæssige konsekvenser.

Hvad angår erhvervs- og samfundsøkonomiske konsekvenser, anfører Europa-Kommissionen, at forslaget vil gavne medlemsstater, virksomheder og borgere i EU, idet der udvikles et sikkert og autonomt rumbaseret tilslutningssystem til levering af garanteret og modstandsdygtig satellitkommunikation. Forslaget vil give europæisk industri mulighed for at udnytte betydelige kommercielle markedsmuligheder i EU, som for nuværende konkurrerer globalt. Det må formodes, at omprioriteringen af midlerne fra Horisont Europa til det nye program vil have konsekvenser for det samlede hjemtag af forskningsmidler til Danmark.

Uddannelses- og
Forskningsministeriet

Forslaget vurderes at have en direkte positiv virkning på samfundsmæssige udfordringer, idet forslaget øger statslig satellitkommunikations modstandsdygtighed i EU's infrastruktur og offentlige tjenester.

Det bemærkes, at afledte nationale udgifter som følge af EU-retsakter afholdes inden for de berørte ministeriers eksisterende bevillingsramme, jf. budgetvejledningens bestemmelser herom.

Såfremt forslaget vedtages i sin nuværende form, skønnes de statsfinansielle merudgifter finansieret via det danske bidrag til EU-budgettet. De statsfinansielle konsekvenser som følge af forslaget lægger op til anvendelse af margen i EU-budgettet for 150 mio. EUR i perioden 2023-2027. Danmark finansierer ca. 2 pct. af EU's budget. Forslaget har dermed statsfinansielle konsekvenser gennem EU's budget på ca. 27 mio. DKK.

8. Høring

Forslaget har været sendt i høring i EU-specialudvalget for forskning den 18. februar 2022 med frist for høringssvar den 25. februar 2022. Der er modtaget høringssvar fra DTU.

DTU hilser initiativet velkomment og finder det meget relevant i forhold til den stigende opbygning af vital rum-infrastruktur. DTU bemærker, at de har særlig interesse og viden om "secure connectivity", STM og SSA og samarbejder allerede tæt sammen med Forsvaret og Uddannelses- og Forskningsministeriet inden for EU SST området. Ligeledes er DTU langt fremme i forskning omkring STM bl.a. baseret på UTM (Manned Aircraft System Traffic Management) til droneområdet. På STM og SSA området arbejder DTU med perspektiverne inden for GNSS og Geomagnetisme.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Det forventes, at medlemsstaterne generelt vil forholde sig positive til forslaget til forordning.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen er overordnet positiv over for forslaget. Regeringen støtter et fokus på et initiativ med klare sikkerhedsperspektiver, som sigter på at beskytte virksomheder, offentlige myndigheder og borgere mod cyber- og hybridtrusler ved at skabe sikre og pålidelige forbindelser i EU og særligt initiativets sigte mod dækning af det arktiske område.

Det arktiske område spiller i stigende grad en rolle for det danske Rigsfællesskab. Klimaforandringerne har stor betydning for udviklingen i regionen, hvilket har skabt nye adgangsveje til søs som følge af mindre mængder is i havene omkring Grønland. Dette har øget det geopolitiske fokus på området og har skabt nye sikkerhedsmæssige og teknologiske udfordringer for danske og europæiske interesser, som opererer i området. Regeringen ser positivt på muligheden for at skabe en europæisk tjeneste, der gør det muligt at kommunikere sikkert - også i det arktiske område.

Uddannelses- og
Forskningsministeriet

Regering finder det vigtigt, at kommunikation i EU er sikker, og at oplysninger forbliver fortrolige, hvilket vil blive endnu vigtigere i fremtiden, efterhånden som verden bliver mere og mere digital. Det gælder særligt beskyttelse af nøgleinfrastrukturer, som fx overvågning af grænser og maritime områder, luft-, vej- og jernbaneinfrastrukturer, institutionel sikker kommunikation samt styring af systemer inden for energi, finans og sundhed.

Regeringen er enig i vigtigheden i at styrke Unionens modstandsdygtighed og i den henseende fremme udviklingen af strategisk vigtige teknologier inden for EU's grænser, navnlig i forhold til at opnå teknologisk uafhængighed fra tredjelande og muliggøre forbedret teknologisk suverænitæt og sikkerhed i EU.

Sikker kommunikation er en aktuell problemstilling og bliver af flere lande i stigende grad set ud fra et geostrategisk og sikkerhedspolitisk perspektiv. Dette skal særligt ses i lyset af den nuværende situation med invasionen i Ukraine og den geopolitiske situation i øvrigt, som har skabt en stigende trussel mod EU's interesser og sikkerhed. Regeringen ser derfor positivt på forslaget og anser det som vigtigt at skabe sikrere og bedre tilgængelige forbindelser i EU, som fokuserer på EU's sikkerhed og strategiske autonomi.

Konnektivitet udgør fundamentet for tilpasning til stadig stigende digitalisering af samfundet. I Arktis er jordbaseret konnektivitet særdeles vanskelig og ressource-tung at etablere. Regeringen vil derfor arbejde for, at den kommercielle satellit-kommunikationstjeneste vil dække Arktis og bidrage til den regionale udvikling i forhold til borgerkontakt, digital økonomi, erhverv, turisme mv.

For så vidt angår udviklingen af kommercielle satellitkommunikationstjenester, har regeringen endvidere fokus på, at forslaget ikke går på kompromis med principperne om åbenhed og lige konkurrencevilkår i det indre marked.

Regeringen finder, at forslaget bør finansieres via omprioritering, således der ikke pålægges yderligere nationale byrder i form af øgede EU-bidrag. Regeringen har desuden fokus på, at forslaget ikke foregriber forhandlingerne om EU's næste flerårige finansielle ramme efter 2027.

10. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg.
Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.